

DET TEKNISKE BEREGNINGSUTVALGET FOR INNTEKTSOPPGJØRENE**GRUNNLAGET FOR INNTEKTSOPPGJØRENE 2018****FORELØPIG RAPPORT**

Årslønnsveksten fra 2016 til 2017 er foreløpig beregnet til 2½ prosent for industriarbeidere, til 2½ prosent for industrifunksjonærer og til 2½ prosent for industrien samlet i NHO-bedrifter. NHO anslo, i forståelse med LO, årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området til 2,4 prosent ved mellomoppgjøret i 2017.

I de største forhandlingsområdene har Beregningsutvalget foreløpig beregnet årslønnsveksten fra 2016 til 2017 til 2½ prosent i gjennomsnitt. Anslagene for de fleste store forhandlingsområdene er nær dette.

Lønnsoverhenget til 2018 er foreløpig beregnet til 1,1 prosent i industrien samlet i NHO-området. For de største forhandlingsområdene varierer anslagene fra 0,6 til 1,4 prosent.

Reallønnsveksten etter skatt for lønnsnettakere med gjennomsnittlig lønnsnivå og lønnsvekst i de store forhandlingsområdene er foreløpig beregnet til mellom 1,0 og 2,2 prosent fra 2016 til 2017, med en vekst i reallønn før skatt mellom 0,5 og 2,0 prosent. Lønnstakere med en årslønn og en lønnsvekst fra 2016 til 2017 som gjennomsnittet for alle lønnstakere, som var 2,3 prosent ifølge nasjonalregnskapet, har fått en vekst i reallønn før skatt på 0,5 prosent, og en vekst i reallønn etter skatt på 0,9 prosent.

Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn ble redusert fra 2016 til 2017, ifølge lønnsstatistikk fra Statistisk sentralbyrå. I 2017 utgjorde den gjennomsnittlige lønnen for kvinner 88,1 prosent av den gjennomsnittlige lønnen for menn for alle heltidsansatte per september. For heltids- og deltidsansatte samlet var kvinners lønn 86,7 prosent av menns lønn.

Utvalget anslår foreløpig en gjennomsnittlig **konsumprisvekst** på om lag 2 prosent fra 2017 til 2018. Usikkerheten i prisvekstanslaget for 2018 er spesielt knyttet til utviklingen i kronekursen og energiprisene framover.

Høyere lønnskostnadsvekst og sterkere krone bidro til at **den kostnadmessige konkurranseevnen** til norsk industri, målt ved relative timelønnskostnader i felles valuta, kan ha svekket seg i 2017, etter å ha styrket seg de tre foregående årene. At timelønnskostnadene i norsk industri sett i et lengre tidsperspektiv har økt mer enn hos handelspartnerne, må blant annet ses i sammenheng med høy vekst i prisene på norske eksportprodukter og bedring av bytteforholdet mot utlandet.

Det er en nær sammenheng mellom utviklingen i konkurranseevnen og lønnsomheten i næringslivet. Lønnskostnadenes andel av faktorinntektene er en sentral indikator for utviklingen i lønnsomheten og for fordelingen av verdiskapingen. Frontfagsmodellen skal bidra til at fordelingen av verdiskapingen i industrien er stabil på lang sikt. Lønnskostnadsandelen i industrien varierer derimot mye som følge av konjunkturedringer. Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall var lønnskostnadsandelen, medregnet beregnede arbeidskraftkostnader for selvstendige, i norsk industri i 2017 på 81 prosent, vel 4 prosentpoeng lavere enn året før. I tiårsperioden 2008-2017 var gjennomsnittlig lønnskostnadsandel 85 prosent, mens den i 20-årsperioden 1998-2017 var 83 prosent.

Høyere lønnskostnadsvekst i Norge enn hos handelspartnerne og en styrking av kronen bidro til at de relative timelønnskostnadene i felles valuta anslås å ha økt med 1,6 prosent i fjor. Færre virkedager bidro til å trekke opp lønnskostnadsveksten per time i norsk industri med 0,8 prosentpoeng. Det knytter seg vesentlig usikkerhet til anslaget på timelønnskostnadsveksten hos Norges handelspartnere for 2017.

Gjennomsnittlige timelønnskostnader i norsk industri var i 2017 anslagsvis 36 prosent høyere enn et handelsvektet gjennomsnitt av våre handelspartnere i EU, 2 prosentpoeng mer enn året før. At timelønnskostnadene er høyere i norsk industri enn i industrien hos våre handelspartnere, reflekterer norsk økonomis høye produktivitet og inntektsnivå, samt jevnere fordeling av inntektene.

Sysselsettingen økte med 1,1 prosent i 2017 etter beskjeden sysselsettingsvekst i årene før, mens sysselsettingsraten gikk ned. Arbeidsledigheten ifølge AKU ble redusert fra det høyeste nivået på 20 år (4,7 prosent i årsgjennomsnitt i 2016) til 4,1 prosent i andre halvår av 2017. Bruttoledigheten (registrerte arbeidsledige og personer på tiltak) gikk også ned gjennom 2017 og det ble færre arbeidsledige i de fleste fylkene. Sysselsettingen vokste særlig mye gjennom 2017 innen bygge- og anleggsvirksomhet, forretningsmessig tjenesteyting samt overnattings- og serveringsvirksomhet. I 2017 gikk sysselsettingen ned i utvinning av råolje og naturgass inklusive tjenester, innen verfts- og verkstedindustri samt metallvarer. I næringer ellers i privat sektor var det små eller ingen endringer i antall sysselsatte i forhold til 2016.

De fleste prognosene viser at oljeprisen holder seg om lag på dagens nivå framover. Sammen med reduserte utbyggingskostnader medfører dette at fallet i petroleumsinvesteringene de siste årene trolig snur til oppgang gjennom 2018. Dette vil sammen med fortsatt oppgang internasjonalt og en svak krone bidra til at **aktivitetsveksten i økonomien** trolig fortsetter i samme tempo i inneværende år som gjennom 2017. Anslagene for veksten i årsgjennomsnittet for BNP Fastlands-Norge i 2018 ligger for de fleste prognosene i området 2,0 til 2,5 prosent. Sysselsettingen ventes å øke med om lag samme takt i 2018 som i 2017, og arbeidsledigheten er ventet å gå litt ned fra 2017.

Tabell 1. Årslønnsvekst i 2016 og 2017 og lønnsoverheng til 2018 i noen forhandlingsområder

	Lønnsvekst i prosent fra året før		Anslått lønnsoverheng til 2018, prosent ³
	2016	Anslag 2017 ³	
NHO-bedrifter i industrien i alt	1,9	2½	1,1
- Industriarbeidere	2,0	2½	1,1
- Industriefunksjonærer	2,2	2½	1,2
Virke-bedrifter i varehandel	2,5	3 ²	0,8
Finanstjenester	2,5	3,8	1,0
Statsansatte	2,4	2,3	0,7
Kommuneansatte	2,5	2,5	1,4
Spekter-bedrifter utenom helseforetakene	2,4	2,5	0,6
Helseforetakene ¹	2,0	3,6	0,9

1. For ansatte i konflikt i 2016 ble virkningstidspunktet forskjøvet. Dette trakk ned årslønnsvekstanslaget i 2016 med 0,4 prosentpoeng og trakk opp anslaget i 2017 med 0,4 prosentpoeng. Deler av lønnsoppgjøret i 2016 ble også først utbetalt i 2017, noe som ytterligere trakk ned årslønnsvekstanslaget i 2016 og ytterligere trakk opp anslaget i 2017. Strukturendringer trakk i samme retning.

2. Strukturendringer, herunder nye medlemsforetak, trakk lønnsveksten klart opp i 2017.

3. Foreløpig beregning.

Rapporten bygger delvis på foreløpig statistikk og anslag for 2017. Derfor oppdaterer utvalget rapporten i mars. Den endelige rapporten vil også inneholde nytt materiale. Utvalget vil vurdere anslaget på prisveksten i 2018 på nytt når prisindeksen for februar foreligger. Utvalget vil som vanlig også komme med en rapport etter inntektsoppgjørene i juni som vil redegjøre for resultater av lønnsoppgjør i 2018.

Kontaktperson for ytterligere opplysninger: Utvalgets leder Ådne Cappelen, Statistisk sentralbyrå, tlf. 488 82 950 eller e-post: adne.cappelen@ssb.no